| | |
|---|---|
| Beslutande organ | **Kommunstyrelsen** |
| Plats och tid | Sammanträdesrum Vänersalen, Stadshuset kl 14.40-14:45 |

Beslutande

| | |
|---|---|
| Johan Abrahamsson (M) | ordförande |
| Henrik Andersson (M) | 1:e vice ordförande |
| Malin Olsson Lundqvist (M) | ledamot |
| Anette Karlsson (M) | ledamot |
| Richard Thorell (M) | ledamot |
| Janne Jansson (S) | 2:e vice ordförande, deltog ej pga. jäv |
| Linnéa Wall (S) | ledamot |
| Leif Udéhn (S) | ledamot |
| Anita Olausson (S) | ledamot |
| Bo Heijl (SD) | ledamot |
| Sven-Inge Eriksson (KD) | tjänstgörande ersättare |
| Yvonne Gogolin (M) | tjänstgörande ersättare |
| Ninni Larsson (S) | tjänstgörande ersättare |
| Ola Bertilsson (S) | tjänstgörande ersättare |
| Britta Wänström (V) | tjänstgörande ersättare, deltog ej pga. jäv |

Övriga deltagare

| | |
|---|---|
| Anders Bredelius (M) | ersättare |
| Daniel Lång (M) | ersättare |
| Fatima Hamdi (KD) | ersättare |
| | |
| Susanne Wirdemo | kommundirektör |
| Rebecka Tropp | kommunsekreterare |
| Sarah Alm | kommunsekreterare |

Justerare: Henrik Andersson

Justeringens plats och tid: Kommunledningskontoret enligt överenskommelse

Sekreterare: ..... Paragrafer § 12
Rebecka Tropp

Ordförande: .....
Johan Abrahamsson

Justerande: .....
Henrik Andersson

# ANSLAGSBEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

| | |
|---|---|
| Beslutande organ | **Kommunstyrelsen** |
| Sammanträdesdatum | 2025-01-20 |
| Anslagsdatum | 2025-01-21 |
| Anslaget tas ner | 2025-02-11 |
| Förvaringsplats för protokollet | Närarkivet, Kommunledningskontoret på plan 4 i Stadshuset |
| Underskrift | ---------- Rebecka Tropp |

**Kommunstyrelsen**

Ks § 12 Dnr 2024/00355

# Yttrande till förvaltningsrätten gällande mål nr 4971-24

## Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lämna följande yttrande till förvaltningsrätten gällnade mål 4971-24:

Efter det senaste kommunvalet har en ny politisk majoritet och opposition bildats i kommunfullmäktige, vilka ansvarar för att leda det politiska arbetet under nuvarande mandatperiod. Normalt sett sker inga större förändringar i den organisatoriska strukturen av nämnder och styrelser under en mandatperiod. I detta fall har dock ett flertal beslut fattats om en omfattande omorganisation av kommunens strukturer och arbetssätt. Denna omorganisation är betydande och innebär en stor förändring av kommunens verksamhetsstyrning, med ett ökat antal uppdrag samt utvidgad politisk representation i flera nya roller och organ.

Den pågående omorganisationen innefattar inrättandet av en kommunal koncern som initierades under föregående mandatperiod och som beräknas slutföras under första kvartalet 2025. Denna koncernstruktur inkluderar flera nya bolag och styrelser, och verksamhetsområden som tidigare hanterades av nämnder omvandlas nu till bolagsstyrda enheter. Samtidigt genomförs betydande förändringar inom nämndorganisationen, där två nya nämnder inrättas och två tidigare nämnder avvecklas, i enlighet med enhälliga beslut. Omorganisationen omfattar även omfördelningar av ansvarsområden mellan kvarvarande nämnder för att säkerställa att organisationen är anpassad till framtida behov.

Ett ytterligare motiv för denna omorganisation är upphörandet av samarbetet inom MTG (Mariestad, Töreboda och Gullspång). Detta kräver justeringar av nämndorganisationen för att anpassa den till de förändrade samarbetsförhållandena samt upplösningen av gemensamma nämnder. Omorganisationen inkluderar också omstrukturering av verksamheter mellan bolag och nämnder, samt en uppdelning av tidigare gemensamma nämnder till två nyinrättade separata nämnder enligt arvodesberedningens förslag som nu är överklagat.

Denna stora omorganisation är strategiskt inriktad på att skapa en modern och effektiv struktur för att bättre möta kommunens framtida behov. För att möjliggöra detta fattades ett enhälligt beslut om en omfattande översyn av nämndorganisationen, vilket speglar den nya förutsättningar och arbetssätt. Denna process har präglats av enighet och samarbete mellan de politiska aktörerna i kommunfullmäktige. Enda fråga som skiljt oss åt är antalet personer i nämnder och nivå på arvoden.

För att säkerställa en rättvis fördelning av mandat inom den nya organisationen har lagen (1992:339) om proportionell valsätt tillämpade vi uddatalsmetoden. I detta fall har även ett valtekniskt samarbete mellan partierna genomförts för att ytterligare säkerställa rättvis mandatfördelning. Den nya majoriteten anmäldes till

kommunfullmäktige den 28 september, då inträdesordningen samt övriga organisatoriska ramar fastställdes i enlighet med arvodesberedningens förslag.

Denna process påverkar inte framdriften i den pågående omorganisationen eller de tidigare beslut som fattats av kommunfullmäktige. Dessa beslut är tagna och har vunnit laga kraft vid flera tillfällen. I ett specifikt fall fastställde förvaltningsrätten att beredningsprocessen var ändamålsenlig, och överklagandet avslogs. De formella överväganden och beslut som ligger till grund för den pågående och omfattande omorganisationen av kommunens strukturer, inklusive förändringar av nämnder och styrelser, är fastställda av kommunfullmäktige. Omorganisationen är till största delen resultatet av ett enhälligt beslut att genomföra en grundlig översyn av situationen för att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig organisation. Syftet är inte enbart att öka den politiska representationen utan även att förbättra organisationens funktionalitet.

Beslutet omfattar bland annat bildandet av två nya nämnder – en miljö- och byggnadsnämnd samt en teknisk nämnd – samt en utökning av antalet ledamöter i drift- och servicebolaget, med bibehållna arvoden. Detta är i linje med tidigare beslut om att flytta verksamheter till bolagsform, vilket inkluderar områden som etableringsfrågor, markfrågor och tekniska verksamheter. Arvodesberedningen beredde frågan på uppdrag av kommunstyrelsen, och ärendet avgjordes därefter i kommunfullmäktige.

Kommunallagen (4 kap. 10 a § 1) ger kommunfullmäktige möjlighet att återkalla uppdragen för samtliga förtroendevalda i en nämnd om nämndens majoritet inte längre speglar fullmäktiges majoritet, alternativt om en större omorganisatorisk förändring har skett, vilket är fallet här. Denna paragraf är särskilt relevant i samband med den pågående omfattande omorganisationen i kommunen, där flera förändringar redan har genomförts och ytterligare förändringar planeras. Det är därför avgörande att lagstiftningen används på ett sätt som möjliggör genomförandet av de enhälliga beslut som kommunfullmäktige har fattat om omstruktureringen.

Enligt utredningen Lokal demokrati i utveckling (SOU 1993:90) rekommenderades att nämnder skulle kunna avsättas vid behov för att hantera politiska skiften. Detta har blivit alltmer relevant i takt med att fler småpartier och enfrågepartier tar plats i kommunpolitiken. Konstitutionsutskottet har tidigare granskat förslaget om extraval på kommunal nivå men avstyrkt sådana förslag. Utskottet framhåller att kommunallagen erbjuder tillräckliga möjligheter för att hantera förändrade majoritetsförhållanden inom nämnder under en mandatperiod.

Kommunens omorganisation innefattar en överföring av flera verksamhetsområden från nämnder till en nyinrättad kommunkoncern, Statshus AB, samt dess dotterbolag. Mariestads drift och servicebolag AB och Mariestad tillväxt AB med flera tar över funktioner från tidigare nämnder i syfte att skapa en effektiv och sammanhållen struktur som stärker kommunens förmåga att hantera specifika frågor. Som en del av denna omfattande omorganisation har antalet politiska uppdrag och representationer i bolag och nämnder ökat markant. Denna förändring har också inneburit upphörandet av gemensamma nämnder inom tidigare samarbeten (exempelvis MTG), vilket kräver justeringar för att säkerställa en smidig övergång och framtida anpassning till de nya strukturerna.

Diskussioner har uppstått kring tillämpningen av 4 kap. 10 a § i kommunallagen, särskilt med avseende på återkallande av förtroendeuppdrag vid ett majoritetsskifte eller i samband med en omfattande omorganisation som den pågående i kommunen. Den varierande tolkningen av denna paragraf mellan olika kommuner skapar

osäkerhet och behov av tydligare vägledning. Flera utredningar har föreslagit lagändringar för att klargöra vad som utgör en "större omorganisation" och för att säkerställa att tillämpningen av lagstiftningen är konsekvent.

Vi ser fram emot Förvaltningsrättens tar ställning av dessa principer och kommunallagens tillämpning i ljuset av den omfattande omorganisation som pågår i kommunen. Bifogat finns relevanta bilagor som beskriver beslutsprocesserna och arvodesberedningens roll i samband med de gemensamma beslut som ligger till grund för översynen och omstruktureringen.

Med detta yrkar vi att inhibitionen hävs och att Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Paragrafen justeras omedelbart.

**Jäv**

Janne Jansson (S) anmäler jäv och deltar inte i beredning eller beslut av ärendet.

Britta Wänström (V) anmäler jäv och deltar inte i beredning eller beslut av ärendet.

**Reservation**

Ledamöterna för socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet.

## Bakgrund

Kommunfullmäktige tog den 30 september 2024 beslut om kostnader för politiska nämnder och styrelser (§104), vilket överklagades av Janne Jansson (S) och Britta Wärnström (V). Beslut från förvaltningsrätten i Jönköping inkom den 24 oktober 2024 där komplettering till målet begärdes tillsammans med ett yttrande över de inkomna överklaganden.

## Arbetsutskottets förslag

Förslaget överensstämmer med kommunstyrelsens beslut.

## Behandling på sammanträdet

Linnéa Wall (S) yrkar avslag på att lämna yttrandet till förvaltningsrätten i mål 4971-24.

Henrik Andersson (M) tillstyrker arbetsutskottets förslag till beslut.

Ordförande Johan Abrahamsson (M) ställer Walls (S) avslagsyrkande och Anderssons (M) tillstyrkande av arbetsutskottets förslag till beslut under proposition och finner att kommunstyrelsens beslutar i enlighet med arbetsutskottets förslag.

Underlag för beslut

Ksau § 457/2024

Skrivelse Yttrande till förvaltningsrätten i mål 4971-24

Underlag till yttrande

*Beslutet skickas till:*

*Förvaltningsrätten*